

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ
ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΟΙΣ

+ Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ

ΕΛΕΩΙ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ – ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

ΠΑΝΤΙ ΤΩΙ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΧΑΡΙΝ, ΕΛΕΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ

ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝ ΒΗΘΛΕΕΜ ΓΕΝΝΗΘΕΝΤΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

* * *

Τιμώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί Ἱεράρχαι καί πεφιλημένα τέκνα,

Ἄνωθεν εὐδοκία ἐορτάζομεν καί ἐφέτος ἐν ψαλμοῖς καί ὕμνοις καί ᾠδαῖς πνευματικαῖς τήν κατά σάρκα Γέννησιν τοῦ προαιωνίου Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ, τήν φανέρωσιν δηλονότι τοῦ μυστηρίου τοῦ Θεοῦ καί τοῦ ἀνθρώπου. Κατά τόν Ἅγιον Νικόλαον Καβάσιλαν, τά τελούμενα εἰς τήν Θεῖαν Λειτουργίαν εἶναι «τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Κυρίου μυσταγωγία», τό δέ ἐν τοῖς προοιμίοις αὐτῆς δοξολογικόν «Εὐλογημένη ἡ Βασιλεία τοῦ Πατρὸς καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» μαρτυρεῖ «ὅτι διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Κυρίου πρῶτον ἐμάνθανον οἱ ἄνθρωποι ὡς εἶη τρία πρόσωπα ὁ Θεός»¹. Ὁ ἱερός πατήρ διακηρύττει ὅτι ὁ Κύριος καί Σωτῆρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός «τόν ἀληθινόν ἄνθρωπον καί τέλειον καί τρόπων καί ζωῆς καί τῶν ἄλλων ἕνεκα πάντων πρῶτος καί μόνος ἔδειξεν»².

Ἡ πρόσληψις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ καί ἡ διάνοξις τῆς ὁδοῦ τῆς κατά χάριν θεώσεως εἰς τόν ἄνθρωπον προσδίδουν εἰς αὐτόν ἀνυπέρβλητον ἀξίαν. Ἡ λήθη αὐτῆς τῆς ἀληθείας ὀδηγεῖ εἰς μείωσιν τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τό ἀνθρώπινον πρόσωπον. Ἡ ἄρνησις τοῦ ὑψηλοῦ προσορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου ὄχι μόνον δέν τόν ἀπελευθερώνει, ἀλλά ὀδηγεῖ εἰς ποικίλας συρρικνώσεις καί διχασμούς. Ἄνευ συνειδήσεως τῆς θείας προελεύσεώς του καί τῆς ἐλπίδος τῆς αἰωνιότητος, ὁ ἄνθρωπος δυσκολεύεται νά παραμείνη ἀνθρώπινος, ἀδυνατεῖ νά διαχειρισθῆ τάς ἀντιφάσεις τῆς «ἀνθρωπίνης καταστάσεως».

Ἡ χριστιανική κατανόησις τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως προσφέρει λύσιν τῶν προβλημάτων, τά ὅποια δημιουργοῦν ἡ βία, ὁ πόλεμος καί ἡ ἀδικία εἰς τόν κόσμον μας. Ὁ σεβασμός τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου, ἡ εἰρήνη καί ἡ δικαιοσύνη εἶναι δῶρον τοῦ Θεοῦ, ἡ ἐγκαθίδρυσις ὅμως τῆς κομισθείσης ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ εἰρήνης ἀπαιτεῖ συμμετοχὴν καί συνεργίαν τῶν ἀνθρώπων. Ἡ χριστιανική τοποθέτησις εἰς τό θέμα

¹ *Εἰς τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν*, IB', PG 150, 392D.

² *Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς*, ΣΤ', PG 150, 680C.

τοῦ ἀγῶνος διὰ τὴν εἰρήνην συγκροτεῖται διὰ τῶν λόγων τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος εὐαγγελίζεται τὴν εἰρήνην, χαιρετᾷ μὲ τὸ «Εἰρήνη ὑμῖν» καὶ παροτρύνει τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἀγαποῦν τοὺς ἐχθρούς των³. Ἡ ἐν Χριστῷ ἀποκάλυψις χαρακτηρίζεται ὡς «εὐαγγέλιον τῆς εἰρήνης»⁴. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι δι' ἡμᾶς τοὺς Χριστιανούς, ἡ ὁδὸς πρὸς τὴν εἰρήνην εἶναι ἡ εἰρήνη, ὅτι ἡ μὴ βία, ὁ διάλογος, ἡ ἀγάπη, ἡ συγχώρησις καὶ ἡ καταλλαγὴ ἔχουν προτεραιότητα ἀπέναντι εἰς ἄλλας μορφὰς ἐπιλύσεως διαφορῶν. Μὲ σαφήνειαν περιγράφεται ἡ θεολογία τῆς εἰρήνης εἰς τὸ κείμενον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου «"Ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς". Τὸ κοινωνικὸ ἦθος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας» (2020): «Τίποτε δὲν ἀντιτίθεται περισσότερο στό θέλημα τοῦ Θεοῦ γιὰ τὰ πλάσματα τοῦ Θεοῦ πού ἔχουν δημιουργηθεῖ κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν Του, ἀπὸ τῆ βία πού ἀσκεῖται ἐναντίον τοῦ πλησίον... Μποροῦμε ὀρθά νὰ ἰσχυριστοῦμε ὅτι ἡ βία ἀποτελεῖ τὴν κατ' ἐξοχὴν ἁμαρτία. Πρόκειται γιὰ τὴν τέλεια ἀντίθεση μεταξὺ τῆς κτιστῆς μας φύσεως καὶ τῆς ὑπερφυσικῆς μας κλήσεως πρὸς ἀναζήτησιν τῆς ἀγαπητικῆς ἔνωσης μὲ τὸν Θεὸ καὶ τὸν πλησίον μας... Ἡ εἰρήνη ἀποτελεῖ μίαν πραγματικὴ ἀποκάλυψιν τῆς βαθύτερης πραγματικότητος τῆς δημιουργίας σύμφωνα πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ τῆς μορφῆς ὅπως τὴν σχεδίασε Ἐκεῖνος κατὰ τίς αἰώνιες βουλές Του»⁵.

Ἡ εἰρήνη δὲν εἶναι δεδομένη καὶ αὐτονόητος, ἀλλὰ χρέος, κατόρθωμα, διαρκῆς μέρημα καὶ ἀδιάκοπος ἀγὼν διὰ τὴν διατήρησίν της. Δὲν ὑπάρχουν αὐτοματισμοὶ καὶ μόνιμοι συνταγαί. Ἀπέναντι εἰς τὰς ἐκάστοτε ἀπειλὰς τῆς εἰρήνης ἀπαιτεῖται ἐγρήγορις, βούλησις διὰ λύσιν τῶν προβλημάτων διὰ μέσου τοῦ διαλόγου. Οἱ μεγάλοι ἥρωες τῆς πολιτικῆς εἶναι οἱ ἀγωνισταὶ τῆς εἰρήνης. Ἡμεῖς συνεχίζομεν νὰ τονίζωμεν τὸν εἰρηνοποιητικὸν ρόλον τῶν θρησκευτῶν, εἰς μίαν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποῖαν ἀσκεῖται κριτικὴ εἰς τὰς θρησκείας, ἐπειδὴ, ἀντὶ νὰ ἀναδεικνύωνται δυνάμεις εἰρήνης, ἀλληλεγγύης καὶ καταλλαγῆς, τροφοδοτοῦν τὸν φανατισμὸν καὶ τὴν βίαν «ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ: Πρόκειται περὶ ἀλλοτριώσεως τῆς θρησκευτικῆς πίστεως καὶ ὄχι περὶ συμφυοῦς μὲ αὐτὴν φαινομένου. Ἡ γνησιὰ πίστις εἰς τὸν Θεὸν εἶναι ὁ αὐστηρότερος κριτὴς τοῦ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ. Αἱ θρησκείαι εἶναι οἱ φυσικοὶ σύμμαχοι ὄλων τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἀγωνίζονται διὰ τὴν εἰρήνην, τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν προστασίαν τῆς κτίσεως ἀπὸ τὴν ἀνθρωπογενῆ καταστροφὴν.

Ἡ ἀνθρωπότης τιμᾷ ἐφέτος τὴν 75^{ην} ἐπέτειον τῆς Οἰκουμενικῆς Διακηρύξεως τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου (10 Δεκεμβρίου 1948), ἡ ὁποῖα ἀποτελεῖ σύνοψιν τῶν θεμελιωδῶν ἀνθρωπιστικῶν ιδεωδῶν καὶ ἀξιῶν, «τό κοινόν ἰδανικόν, εἰς τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ κατατείνουν ὅλοι οἱ λαοὶ καὶ ὅλα τὰ ἔθνη». Τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου, κεντρικὸν σημεῖον ἀναφορᾶς τῶν ὁποίων εἶναι ἡ προστασία τῆς ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας καὶ τῶν ἀτομικῶν, κοινωνικῶν, πολιτισμικῶν, οικονομικῶν καὶ περιβαλλοντικῶν ὄρων της, κατανοοῦνται εἰς τὴν ἀρχικὴν δυναμικὴν των, ἐάν ἀναγνωρισθοῦν ὡς θεμέλιον καὶ κριτήριον τῆς παγκοσμίου εἰρήνης, τὴν ὁποῖαν

³ Βλ. Ματθ, ε', 44.

⁴ Ἐφεσ. στ', 15.

⁵ § 42, 43 καὶ 44.

συνδέουν μέ τήν ἐλευθερίαν καί τήν δικαιοσύνην. Ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ, τό μέλλον τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καί τῆς εἰρήνης συνδέεται καί μέ τήν συμβολήν τῶν θρησκευτῶν εἰς τήν ὑπόθεσιν τοῦ σεβασμοῦ καί τῆς πραγματώσεώς των.

Μέ τοιαύτας σκέψεις καί ἐόρτια αἰσθήματα, ἐν πλήρει βεβαιότητι ὅτι ἡ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας καθ' ἑαυτήν ἀποτελεῖ ἀντίστασιν εἰς τόν ἀπανθρωπισμόν, ἀπό ὅπου καί ἂν αὐτός προέρχεται, καλοῦντες πάντας ὑμᾶς εἰς τόν καλόν ἀγῶνα τῆς οἰκοδομῆς ἑνός πολιτισμοῦ εἰρήνης καί καταλλαγῆς, εἰς τόν ὁποῖον ὁ ἄνθρωπος θά βλέπη εἰς τό πρόσωπον τοῦ συνανθρώπου του τόν ἀδελφόν καί τόν φίλον καί ὄχι τόν ἐπίβουλον καί τόν ἐχθρόν, καί ὑπενθυμίζοντες εἰς ὑμᾶς πάντας, ἀδελφοί καί τέκνα, ὅτι τά Χριστούγεννα εἶναι καιρός αὐτογνωσίας καί εὐχαριστίας, ἀποκαλύψεως τῆς διαφορᾶς μεταξύ Θεανθρώπου καί «ἀνθρωποθεοῦ», συνειδητοποιήσεως τοῦ «μεγάλου θαύματος» τῆς ἐν Χριστῷ ἐλευθερίας καί τῆς ἰάσεως τοῦ «μεγάλου τραύματος» τῆς ἀλλοτριώσεως ἀπό τόν Θεόν, κλίνομεν εὐλαβῶς τό γόνυ ἐνώπιον τῆς κρατούσης ἐν ταῖς ἀγκάλαις αὐτῆς τόν σαρκωθέντα Λόγον Θεομήτορος Μαριάμ, μεταφέροντες δέ πρός ὑμᾶς τήν εὐλογίαν τῆς Μητρὸς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃς Ἐκκλησίας, εὐχόμεθα αἴσιον, ὑγιερὸν, εὐκαρπον, εἰρηνικόν καί εὐφρόσυνον τόν ἐπερχόμενον νέον ἐνιαυτόν τῆς χρηστότητος τοῦ Κυρίου.

Χριστούγεννα ,βκγ'
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως
διάπυρος πρὸς Θεόν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

Ἀναγνωσθήτω ἐπ' ἐκκλησίας κατὰ τήν Θεῖαν Λειτουργίαν τῆς ἐορτῆς τῶν Χριστουγέννων, μετὰ τό Ἱερόν Εὐαγγέλιον.